

HIRÜNK A VILÁGBAN

Szerk. és kiadóhiv.:
 P. O. Box 1005
 Washington D. C., USA.

Magyar Kulturális Figyelő
 Hungarian Monthly
 Megjelenik havonta

Előfizetés USA-ban: egész évre 4.-\$,
 félévre 2.- \$; Más országban: havi
 2 coupon.

Körmendi Jenő és Erzsébet művészete

Irta: Kézdi Kovács Elemér

E cikk írója, Kézdi Kovács Elemér, 1937 óta Angliában működő neves magyar festőművész, számos magyar és nemzetközi díj nyertese, 1951 óta New Yorkban él s a Szabad Európa Bizottság művészeti osztályának a vezetője.

NEMRÉG jelent meg a fenti címmel az International Press Associates Psychological Library (New York) kiadásában a Körmendi házaspár művészetét ismertető, szerencsésen összeállított könyv. Ez a könyv, amely csak kis részét részét közli Körmendiék 30 éves művészi működésnek, 48 illusztrációt tartalmaz. A A bevezető ismertetést dr. Dudley C. Watson, "Memories of the Danube" címmel írta, ezt a Chicago Art Institute-ban 1951-ben elő is adta. Ebben az ismertetésben bőven foglalkozik Körmendi Jenő szobraival és Körmendiné, Fehérvári Erzsébet festészetével és kerámiájával. A könyv részben a magyarországi, részben pedig az amerikai munkásságukat mutatja be.

A házaspár Amerikába 1939-ben érkezett, rövid látogatásra, a new yorki világkiállításra. Még itt tartózkodtak, amikor a világháború kitört s így nem tudtak Magyarországra visszatérni. Nemsokára az Indiana államban lévő Notre Dame University tanári székkal kínálta meg Körmendit, aki azt elfogadta és azóta is ennek a világhírű, nagy katolikus egyetemnek a tanára.

Bár a magyarországi alkotásai mindnyájunk számára ismertek, nagyon jól esett azokat ismét látni reprodukciókban. Például a Marigit-szigeten felállított, finom lelkiségét annyira kifejező Erzsébet királyné-szobrát, vagy a drámai erejű 16-os Honvéd emlékművet, amely olyan megkapóan szimbolizálja a magyar katonát, az otthon, a család védőjének megtestesítőjét, amint védőleg tárja kezét az anya és gyermeke fölé, elszánt, erőteljes akarást fejezve ki.

Ismét találkozunk a Lánchíd budai hídfőjénél elhelyezett, egyégesen összefoglalt, a magyar országutak kiinduló pontját jelző, Magyarország védszentjét ábrázoló, fehér márványba faragott nemes szobrával.

Sok más otthoni munkája között még igen jelentős a magyar mitológiából vett két csoportja, melyek áttört hátterükkel megkapó ha-

tást érnek el a zöld lombok előtt kiemelkedő szép kompozíciójukkal. Kítűnő a szegedi pantheont díszítő, egybefoglalt kettős dombormű, Eötvös Loránd és Jedlik Ányos fejeivel. Továbbá a Munkásbiztosító Intézet budapesti székháza részére készült monumentális figurái.

Körmendiék Amerikába érkeztek után, fokozottabb energiával folytatták munkásságukat, mintegy meghihetve a szabadság nagyszerű szellemétől, amely a világ legelső nemzetévé tette az amerikai népet és a kultúra védőbástyájává emelte az összes többi nemzetek fölé.

Körmendi monumentális műve: Én vagyok a világ világossága (I am the light of the world) Foto Reni

EGYRE FOKOZÓDIK BARTÓK NÉPSZERÜSÉGE

"Nagyszerű ritmusa elbájol, szerkezete remek, miközben a mű világosan kifejezett egyszerű témákon épül fel. De nem ez a legfonto-

A vezércikk folytatása

Amerikában alkotott korábbi művei közül az egyik legkiemelkedőbb Morus Tamás életnagyságon felüli műve volt, amely különös átszellemült kifejezésével ragadja meg a szemlélőt. Ezt követte mindjárt a new rochelle-i klasszikus finomságú Szűz Mária szobra, az "Our Lady of New Rochelle". A vallásos tárgyú szobrai közül jelentősek még: Szent Ferenc fekete diófából faragott álló figurája, továbbá az Indiana államban lévő fort waynei emlékkápolnát díszítő bronz angyalai.

Fő művének Washington egyik legszebb főútvonalán felállított "The Light of the World" c. munkáját tekinthetjük. Ez a 22 láb magas szobor Krisztust ábrázolja; a világ világosságának a szimbolumát, amint egyenesre emelt kezével az égbe mutat, szemével a végtelen magasba néz. Arcát szeretet önti el és egyben valami szomorú átszellemült komolyság. A szobor mintegy figyelmeztetésként áll ott, emlékeztetve a halandót a földi hívságok végességére és a szellem végtelenségére.

Jelentős a Nebraska állambeli "Boys Town" megalapítójának, az életében oly nagy szeretetnek örvendő emberbarátnak, Father Flanagannek életnagyságon felüli szobra, továbbá a római szenátorra emlékeztető, formailag remekül kikeresett markáns gránit fej. Sok gondolat van a nemes és leegyszerűsített, fehér márványból faragott női fejében és a végtelenül finoman komponált ébenfa szobrában, a "Térdelő nő"-ben.

Körmendi 1949-ben megmintázta az Egyesült Államok elnökének, Harry S. Trumannak kifejezésteljes életnagyságú plakettjét és John Francis Noll fort waynei püspöknek egy kisebb plakettjét, őszinte elmélyüléssel.

Körmendinél szobrászi készsége inkább kis-méretű kerámiák és porcellánok alkotásaiban nyilvánul meg. Finom, szelíd humora és kedves romantikája van ezirányú művészetének. Jelentősége azonban sokkal erőteljesebben táru elő a festészetben, különösen pedig a falfestészet terén. Ennek a legjobb példáját az Indiana állambeli Wawasee-ben lévő "Our Lady of the Lake Chapel" számára festett 150 láb hosszú művében látjuk. Kétségtelen, hogy Körmendinél működésének főművét jelenti ez a freskó, amelyet nagy drámai erő és kiegyensúlyozott kompozíció jellemez.

Az Amerikába szakadt magyar képzőművészek között Körmendiek kétségtelenül a legelső közt állanak, sőt nemcsak a magyar művészet, hanem ugyanakkor az erőteljes és annyira feltűró amerikai művészet vezető egyéniségei közé is számítanak. Mi magyarok csak büszkék lehetünk rájuk.

sabb jellemzője ennek az oly elbájoló zenének. Az eszközök egyszerűsége, mellyel a lassú tétel készült, Bartók géniuszának tökéletességét bizonyítja. A vidám zárótétel a maga árnyalt befejezésével egyike egész életpályája legszebb alkotásainak." — írta a WASHINGTON POST (52. III. 17.) Bartók "Szonáta két zongorára s ütőhangszerekre" c. művének bemutatójáról.

Februárban a Carnegie-Hallban Ansermet vezényelte a bostoniakat. "Az est csúcspontját Bartók Concerto-jában érte el... Ez a mesteri alkotás, mely 1943-ból származik, közismertté vált számtalan előadása során. Az öt tétel közül az első három ebben az egyedülállóan szeretetreméltó műben talán még érdekesebb, mint az utolsó kettő; mindenesetre a második egyike a legelbájozóbb modern zenei invencióknak." (NYT, 52. II. 17). Ez csak két példa a számtalan Bartók-előadásból a hangversenyeken. A népszerűség igazi mérője a lemeztermelés.

Mi sem bizonyítja jobban az elismerést, mely Bartók zenéjét az egész világon kíséri, mint lemezeinek egyre szaporodó száma. Sőt most már két-három felvétel is készül ugyanarról a művéről. Így például a "Zene vonósokra, ütőhangszerekre és celestára" már három előadásban kapható. "Bartók legjobb műve" címen ezt írja róla a NEW YORK TIMES (52, II. 3.): "Talán minden jelenkori zeneszerző közül Bartók Béla volt az, aki hallgatóiban a leginkább tudta azt az érzést kelteni, hogy zenéje hatása alól nem lehet menekülni. És mindezt annak ellenére, hogy zenei anyaga nagyon is disszonáns és atonális volt. Ez a tulajdonsága soha nem mutatkozott meg olyan világosan, mint a "Zené"-ben. Széles körökben elismerik, hogy ez a legjobb műve, két csodálatosan finom lassú és két erőteljes, majdnem vidám gyors tételével. Ezek mindegyike annyira egy egységbe foglalt, hogy úgy tűnik, mintha egyetlen impulzusból eredne." Erről a lemezről írja a CHRISTIAN SCIENCE MONITOR (52. I. 8.): "Hogy hogyan tud népzene s műzene egymásra ösztönzőleg hatni s egymást megteremkenyíteni, az hatásosan mutatkozik meg ebben a remekműben..."

Az érdeklődés Bartók zenéje iránt oly nagy, hogy gyengébb fiatalkori műveit is egymásután veszik lemeze. Az első zenekari szvitéről írja a CHRISTIAN SCIENCE MONITOR (52. III. 18.): "Nagy zeneszerzők korai művei nem szoktak-e sokat elárulni későbbi fejlődésükről?... Sajnos Bartók e műve kivételnek tűnik a szabály alól. Őszintén szólva: nem jó zene; a legüresebb s banálisabb Liszt-klisék alkalmazása csak zsákutcába vezethetett... Igazi virágzásra nem került sor, amíg a szerző nem töltött több évet belemerülve a magyar népzene valódi forrásaiba."

Javítsuk hírünket!

(A "HIRÜNK A VILÁGBAN" ANKÉTJE)

1

Kedves Barátom,

A hírünk ankétjához szeretnék valamit hozzáadni elvi szempontból s aztán fel szeretnék hozni egy gyakorlati példát.

A jóhírünket vagy mi magunk szerezzük, vagy buzgó forrásával adva van s ezt csak javítjuk, mélyítjük, látítjuk, módszerezük, vagy esetleg lerontjuk.

Kis népeknek közelebből száz év alatt két ízben adódott, hogy világszerte jó hírre tettek szert. Ezek a magyarok Kossuthal s a csehek az idősebb Masarykékkal. Akár elbukik a hős, akár diadalra viszi célját, a hősiességnek mindig van mágius hatása a tömegekre. A rajongás annál nagyobb, minél szorongatottabb a helyzet. Nem vitás, hogy ebben Kossuthal a magyarok vezetnek; kár, hogy időbelleg távolesünk tőle. Fél évszázaddal később a csehek kisebb ellenséggel szemben, könnyebb lehetőségekkel azt ígérték, hogy a nyugati demokráciát beviszik a Kárpátmedencébe. Ezt jólrosszul megtették; ezzel elismerést és tartós rokonszenvet váltottak ki. Gyakorlatiasan sikerült a tervük s a csehek ma is Masarykból élnek. A szabad-Európában legalább is ez az adott helyzet. Az időben messzebbeső Kossuth csodálata térben is messzebb van: Amerikában. De mind a ketten ezekből élünk.

Ma más helyzet adódik, mert egymás ellenében, vagy egymás rovására kiváltságos jóhírnévszerzésre nincs annyira kínálkozó mód. Ma minden velünk szomszédos nép azonos sorban él. Jóhírünk az otthon magatartásából s annak és a multi értékeink tolmácsolásából formálódik. Ebben az együttesben is sokat javíthat a jó híren egyik, vagy a másik nép. Ez gyakorlatilag tényleg a munkánkon fordul meg — s az otthoniak hősi kiállításán. Ez utóbbi útján viszont mindenki csaknem ugyanannyit veszít az otthoni népi állagában, mint amennyit erkölcsileg megnyer, mert annál jobban török és pusztítják.

A modern kor túlzása, hogy irányban, élvben mindig újat akar. Pedig legtöbbször csak újra kellene fogalmazni a régi elveket. A mult század nemzeties elve ma szabaddá tenné a ruhént, a szlovákok; a csehek ötven éve vállalt elve: a demokrácia felszabadítaná az embert s a jövőben a szabadság egymás felé is közös gondunk lenne. Szervesen összerendeződnénk: mondjuk, konfederációban. Mert ameddig egy népnek nincsen közgondolkodásba vett, tisztán fogalmazott elve s amíg közelebből ma a kis népek jövőndő nagy egysége számára nem ígé-

rünk semmit, addig valóban csak javítgatjuk a hírünket s az nem lesz önként adódó jótéremés, mint Kossuth korában, vagy Masaryk esetében az volt.

Ez viszont nem csak politikai kérdés, hanem minden politikán felül levő szellemi kérdés is. Sőt igaziban csak az. Hogy ne magunkat dicsérjem: az idősebb Masaryk először gondolkozó volt és mindig az is maradt. Ettől indítva csinált politikát. Ezt az európai könyvtárakban elfekvő művei bőven igazolják.

Nálunk, magyaroknál, belsőleg az a baj, hogy ma központi gondolatot árasztó zsenieink, bárhogy is hümmögünk, nincsenek. De még torz zsenik sincsenek, akik félgondolataikkal ellentmondást váltva ki, kiegészítésre, kiigazításra sarkallnák a mindennapi embert. Nincs tehát sem zászló, sem kontradikció. Minden, ami látszik, az csak a politikában van. Abban pedig nincs semmi héroszi. Van viszont ebben a helyzetben valamelyes pedagógia is. Meglehet, hogy jótékony büntetés. Magunkon kell kipróbálni a demokráciát, amitől annyira viszolygunk, mert elrendezendő eszmeközösségbe öszsze kell állnunk, hogy tömegletünkkel pótoljuk a hiányt.

Ahogy engem ismersz, tudod, mennyire távol van tőlem az, hogy embereknek, olyan kezdeményezésért pláne, ami a szellem embe-
rének kötelessége is, kedveskedjem. Mégis, a mint a Márai bolzánói játékosa megjelenésére mindenki hm, iha, nahát és más indulatszavakra kifakad s ezzel mond legtöbbit; én is ilyen kifakadást teszek:

Jó kézre került ez a munka; mert az ilyen munka nem állhat be cselédnek a politikába. S azt hiszem, hogy nem egyedüli vagyok, aki jólesőleg felsóhajtottam. Végre lesz valami...

A gyakorlati példával rövidebb leszek. Egy időszakban Prágában kiadott könyveket olvastam. A kiadótársaságok egy 1924. évi rendeletre hivatkozva az első lapra ragasztott kísérő levéllel tiszteletpéldányként bizonyos könyveket megküldtek az egyetemi könyvtáraknak. Én Suszta professzor több cseh nyelvű munkáját láttam így a genfi könyvtárban. A levélben még az van, hogy legyen szíves az egyetemi könyvtár postafordultával a küldeményt elismerni, mert a kiadóvállalatnak ezzel el kell számolnia a kultuszminiszternél.

Igaz, nekünk ma itt kint nincsen kultuszminiszterünk. Nemrégén ugyan volt, mindamellett nem sok magyar könyvünk van kint. Most szorongat az anyagi kérdés; nem lehet idegen kiadókat rászorítani az ajándékozásra. Az ide-

GARIBALDI: A nemes magyar hont és Itáliát szabadságküzdelmek örökre összefűzték; az olasz nemzet sohasem fogja elfelejteni vitéz magyar testvéreink segítségét.

gen nyelven megjelent magyar műveket viszont mindenképpen el kellene juttatnunk a könyv. táraikhoz. Regény-könyvtárak is vannak. Egy írónak egyszer ezt megüzente. Azt üzenté vissza, hogy a könyvtárral rendeltessem meg.

A csehek ezt másképp művelték. Bizonyára ma is, másképp teszik. Miért ne tanulhatnánk tőlük?

Szíves barátsággal:
Kruszely József, Genf.

2

Kedves Szerkesztőnk!

Aznap, amikor megkért, hogy válaszoljak: hogyan javíthatnánk a magyarság hírére, este betértem az egyik drug-store-ba, itt a kongresszusi könyvtár mellett, a Capitol fehéren fénylő kupolája tövében. Eperfagyaltos szóda-vizet ittam és megnéztem a könyvesállványt is. Megakadt a szemem egy ügyes könyvön; azt mondja: The History of the World in 300 Pages. René Sédillot írta, franciából fordíttatta angolra 1951-ben Harcourt, Brace and Co. A franciáknak mindig vannak jó ötleteik. Megnéztem, hogy benne vannak-e a háromszáz lapnyi könyvben szeretteim, a régi sumirok. Hogyne, benné vannak! "These Sumerians were an amazing people" (Bámulatos nép!) Sédillot igen helyesen megírja a sumirokról, hogy ők találták ki az írást, a pénzt, ők csatornázták Mezopotámiát, magas színvonalra emelték a földművelést, intézményeik a jó adminisztráció

Nemzetközi Szabad Tudományos Akadémia Párisban

A párizsi Biblioteka Polskaban, tartotta február 23-án alakuló közgyűlést az orosz elnyomás alatt nyögő országokból elmenekült tudósok új nemzetközi szervezete: a Nemzetközi Szabad Tudományos Akadémia.

Az ünnepi közgyűlést két napon keresztül az új akadémikusok munkálatai követték: húsz előadó ismertette a megszállt kelet-európai országok tudománypolitikáját, vitatta az emigráció specifikus tudományos problémáit s az Akadémia munkaprogramját.

Az Akadémia törvényesen megalakult egységet, mely federális alapon egyesíti Ukrajna, Észtország, Lettország, Litvánia, Lengyelország, Csehország, Románia, Bulgária, Jugoszlávia s Magyarország menekült tudósait. Az alakuló közgyűlés az első 120 tag megválasztását szorgalmazta, de a szervezés a kezdetén áll s a legközelebbi hónapokban e szám lényeges emelkedése várható. A magyar csoport 15 tagot számlált, de máris 20 újabb jelölés vár: elintézésre. A magyar csoport tagjai — s ez áll a többi csoportra is — valamennyien egyetemi tanári rangúak s nagyobb részük jelenleg az öt világrész egyetemén s tudományos intézeteiben szétszórva szerez dicsőséget a magyar tudományokért.

példaképei maradtak a későbbi korok számára.

Egy dollár 49 centet adtam a könyvért és hazahoztam. Most jött a hideg zuhany. A magyarokról két oldalon át annyit közöl ez a dióhéj-történelem, hogy vadságuk úgy maradt Európa emlékezetében, mint a fürtelem és borzalom hordozója: Hungarian: hongrois-ból lett az ogre (szörnyeteg) szó. Többé-kevésbé egyenesen a hunoktól származtak. Szibériából jöttek, nyers húst ettek és ellenségeik vérére itták. Borotvált fejük volt és ostoba arcuk (stupid faces). A szlovének, szerbek, horvátok, csehek, morvák, pomerániák és lengyelek egymással és kapzsi német szomszédaikkal lévően elfoglalva, nem tudták útjukat állni; a magyarok elfoglalták a Duna völgyét. De a legjobb földnek sem tudták hasznát venni. Kizárólag a lovagláshoz, nyilazáshoz és fosztogatáshoz értettek (sic).

14 sorban van elmondva, hogyan pusztították a Nyugatot, míg a német császár legyőzte őket. Ezután főnökük, Vaik megkeresztelkedett, megáldatott a pápával egy diadémmal, mely aztán a magyar nemzet szerencséjéhez talizmánja (mascot) maradt és viszonzásul bizonyos dísznőfejű pogányok legyilkolásáért az Apostoli Fenség címet kapta. Az ő vezetés alatt Magyarország az európai nemzetek sorába lépett. Ez a két szép oldal a miénk magyaroké, a bolgárokkal közösen, akik szintén hasonló elbánásban részesültek.

A következőkben már csak egy sorban értesülünk, hogy a tatárok érkezésekor a magyar urak a királlyal civakodtak: Európa védtelen volt (160 o.). Újra előkerül Magyarország neve 1735-ben, mikor is felsorolatik Ausztria birtokai között. A 238. oldalon visszatérünk 1687-be, mikor is Ausztria elragadta a töröktől Magyarországot (fél sorban). 1848-nál ismét egy jó szó: "The oppressed nationalities of Bohemia and Hungary began to stir".

Utoljára a 293. oldalon találkozzunk a Hungary névvel — az első világháborúba keveredettek felsorolása közben. Ezzel: jóéjtszaka! Hungary nincs tovább. Az egyetlen magyar, aki gúnyorosan bár, de említést kapott: Szent István. Szent László, Nagy Lajos, Hunyadi János, Mátyás király, Bocskay, Bethlen, a Zrínyiek, Balassa Bálint, Rákóczi, Kossuth hiába éltek és haltak meg az emberiség ideáljaiért — nem érdemesülnek olyan névszerinti említésre a világ történetében, mint például Mesmer, Cagliostro vagy Charlie Chaplin. Huszonöt szentet említ az író, de nem említi a legnagyobbakat egyikét, Árpád házi Szent Erzsébetet. Watteau-ról olvasunk, de magyar művészeiről, íróiról, zenészeiről egy szó sem esik.

Ez mai hírünk a világban. — A Sédillot-könyv távolról sem áll magában. Akárhol útjuk fel azokat a könyveket, melyekből az átlagember információt kap, hasonló szövegekre bukkanunk. Ne áltassuk magunkat, ne játszunk struccmadarat, mint annyi, főleg újonnan érkezett magyar, aki rapesve jelenti, hogy

szeretnek minket és nem lát keresztül az átlagos nyugati ember udvarias modorán, felületesen barátságos szavain, melyek mögött mélyen és a döntő percekben mindig tevékenyen él a meggyőződés, hogy mi magyarok a nyugati kultúrába kívülről betört idegenek vagyunk, akikkel szemben nem kötelező az indoeurópai családi összetartás. Ezen addig nem tudunk változtatni, míg nem tisztáztuk a magyar eredetkérdést és nem vittük a világ köztudatába a cáfolhatatlanul bebizonyított igazságot. Adig minden egyéb csak falra hányt borsó.

A Sédillot könyvvel lenyomtatam az íróasztalomon halmozódó levéltornyot, melyben legfelül egyik nyugateurópai egyetemen tanító volt budapesti egyetemi tanár kesernyés levele fekdűt, hogy hát ő nem ért rá elolvasni a sumir rokonságról szóló tanulmányomat, de nem is hiszi, hogy igazam lehetne; az alatt pihen egy másik magyar, régi jóbarátom savanykás levele, New Yorkból aggódva a felett, hogy hátha az új ásatások alapján kuhin maradok a sumirokkal, amit nem kíván, noha sem így — sem úgy nem hiszi, hogy ettől függne a magyarság sorsa... Még jó, hogy ezek alatt meg egy világhírű angol, etnogenézis-szakértő levele fekdűt, akinek volt szíve azt írni, hogy a mágusok alkalmasint sumirok voltak és hogy igen könnyen lehet, hogy igazam van: ezeknek az utódai a magyarok! Ő nem fél, hogy nevetségessé teszi magát.

Teendők igen sok van! Én Széchenyi tanítása szerint felállítottam a teendők sorrendjét és kezdtem az elején: igyekeztem helyreállítani a legújabb eredmények alapján a régen francia és angol tudósok által elindított, de nálunk politikai okokból elejtett sumir eredetteória becsületét. A többivel majd akkor törődöm, ha ezt befejeztem.

Meleg üdvözléssel:
Dr. Bobula Ida

3

Kedves Barátom,
Hozzád írt levelem — "nehogy az a romantikus hit kapjon tápot, mintha mi jobbak lennénk hírünkknél" — magyarázatra szorúl, nehogy az a hit kapjon tápot, mintha én rosszabb lennék legrosszabb híremnél.

Egyrészt az arányérzékre gondoltam.

Nem állunk egyedül a nemzetek közt azal a hitünkkel, hogy mi kitűnőek vagyunk. S ez rendjén van. Egyénnek éppúgy, mint nemzetnek szüksége van önnön megbecsülésére. Öntudat s önbizalom nélkül nem lehet élni. De az egészséges öntudat és a beteges sértődöttség között nagy a különbség. A mi érzelmi viszonyunk a nagyvilághoz hajlamos az utóbbira. Szeretjük a nagy mellőzötteknek, kismizmizettnek, megmemórtettnek, megnembecsültnek érezni magunkat. S ez rossz. Rossz főleg azért, mert durcás arccal járhat minket a világban. Könnyen sebezhetővé, sértődötté tesz. Az ilyen érzékenység nagy hátrány a népek versenyében. Arányérzékkel nézni saját nemzetünk helyét és sze-

repét a világban: ez nem könnyű dolog. De saját dolgunkat tehetjük könnyebbé, ha megkíséreljük.

Hírünk — ha arányérzékkel nézzük — nem mondható rossznak. Ha felejtetni tudjuk a beteges premisszát, hogy mi sokkal jobbak vagyunk hírünkknél — s főleg szomszédainknál — akkor keserű szájjal nélkül örülhetünk a sok megbecsülésnek, aminek alkotó munkánk a világ minden táján örvend. Amit az emberi kultúra megjavítására alkottunk és alkotunk, azt elismeri a világ. Ami internacionális és internacionálissá tehető a magyar műveltségben, az nem vált kevésbé az emberiség közkincsévé, mint más hozzánk hasonló kis nemzet esetében. Fájdó érzés, hogy sok értékünk a nyelvünk szabta korlátok miatt nem válhat jobban a világ közkincsévé. De ezzel a fájdalommal nem vagyunk egyedül. S akárhány hasonló sorban lévő kismemzet megirigyelhetné tőlünk Reményi Józsefet, aki angolul magyarázza meg írónkat a nagyvilágnak, amelyhez írónk közvetlenül nem szólhatnak.

Tudományban, technikában, színházban, zenében, művészetben — egyszóval kultúrában hírünk jó. S ezt a jóhírünket nem kis mértékben köszönhetjük azoknak, kikkel a hivatalos magyar haza mostohán bánt, vagy azoknak, kiknek az volt a szerencsésjűk, hogy a kultúra ellenségei velük odahaza nem bántottak el.

Rossz a hírünk a politikában. S politikai rosszhírünk gyakran ártott kultúrális jóhírünknek. De ha meggondoljuk, hogy kétszer álltunk háborúban, s kétszer vesztettünk háborút az ellen a világ ellen, ahol jóhírünket keressük, politikai rosszhírünk rosszabb is lehetne.

Politikai rosszhírünk nem alaptalan — ezt csak az cáfolhatja, aki teljesen elvakult, vagy aki minden rosszat hírünkben nemzetközi vetélytársaink magyarellenes hírverésére akar ráfogni. Szomorú tény, hogy politikai fejlődésünk nemcsak a Nyugat mögött maradt, hanem ellene fordult. Struccpolitikát folytatnánk, ha nem mernénk kimondani, hogy ami rossz van a hírünkben, az főleg azért van, mert nem tudunk modern demokratikus társadalmat teremteni hazánkban. Struccpolitikával nem fogjuk javítani hírünket.

Ezek a gondolatok, remélem, senkiben se keltik azt a benyomást, mintha szerintem hírünk jó lenne úgy ahogy van. Sok igazságtalan és méltatlan hír kering velünk kapcsolatban jó propagandával sokat javíthatunk.

Melegen üdvözlő:

Borsody István

(Ankétünket legközelebbi számunkban folytatjuk.)

A Szabadság Napja — olvassuk Lehman szenátor megnyilatkozásában — ebben az évben valóban zord a magyar nép számára... Azonban bízom abban, hogy a szabadság viszályszakaja tisztelgetélméltó helyét Magyarország síkságain, völgyeiben s hegyláncain."

MEGHALT MOLNÁR FERENC

"a 'Liliom' és vagy 40 más színmű világhírű szerzője" (WP, 52. IV. 2.), "egyike a jelenkor vezető drámaíróinak", "a magyar Molière, ahogy gyakran nevezték" (NYT, 52. IV. 2.).

Lapunk más helyén ismertetjük színműveinek bemutatóit New Yorkban, ahol a nagy magyar író legnagyobb sikereit aratta.

LISZT FERENC és GEORGE SAND

egymáshoz írt kiadatlan leveleit ismertette a LE MONDE (52. I. 31.) egy teljes oldalon.

Értékes tanulmányok

egész sorozata jelent meg az utóbbi időben különböző magyar vonatkozású problémákról. Reményi József professzor "Sándor Reményik, Transylvanian Regionalist" címmel a SOUTH ATLANTIC QUARTERLY-be (52. I. 1.) s "József Herczeg: Hungarian Playwright and Novelist" címmel a THE SLAVONIC AND EAST EUROPEAN REVIEW-ba (52. Tél) írt tanulmányt. Kertész István "Soviet and Western Politics in Hungary, 1944-1947" című tanulmánya a THE REVIEW OF POLITICS-ban (52. I.) jelent meg. Borsody István "Liberation and Union. — The Future of Danubian Federation and the Atlantic Union" címmel ez év elején tett közzé egy tanulmánygyűjteményt Palkert Géza "Hungarian Foreign Policy in Inter-cultural Relations, 1919-1944" címmel a két vereség közti 25 év külföldi magyar kultúrkapcsolatait tárgyalja a THE AMERICAN SLAVIC AND EAST EUROPEAN REVIEW-ban (52. II.) valamint cikke sajtókiadású függelékében.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

● Többeknek: Örömmel vesszük, ha minél több laptársunk vesz át anyagunkból. Kivételt csak az esetben kell tennünk, amikor az átvétel lapunk jóhírért veszélyeztető pontatlansággal történik s kérésünk ellenére a helyreigazítás elmarad.

● Pontosán csak előfizetőinknek tudjuk küldeni lapunkat.

Dohnányi hegedűversenyét

februárban mutatták be New Yorkban. "A híres magyar zeneszerző műve... egyéni stílus benyomását keltette könnyen folyó, dallamos ütemeivel, a szerző szülőföldje zenéjének légkörével... — írta a NEW YORK HERALD TRIBUNE (52. II. 16.) — A zene helyenként rapszódikus jellegű és gyakran olyan, mint egy köletlen cadenza". "A versenymű — olvassuk a NEW YORK TIMES kritikájában (52. II. 16.) — hevesen magyar, amennyiben "magyar"-on tüzet, szeszélyt, exotikus táncritmust értünk, mely érzéki dal ütemeivel váltakozik... Dohnányi szimfonikus zenéje többé-kevésbé át szokott itatva lenni Brahms-szal. Ez a concerto úgy hangzik, mintha Amerikában lelkesebben lenne tudatában s emlékezetében szülőhazája, mint bármikor azelőtt".

A "Magyar Vonósnégyes"

new yorki hangversenyéről írja a NEW YORK HERALD TRIBUNE (52. II. 4.): "Ennél az együttesnél változatlanul két dolog impresszionálja az embert: rendkívül finom izlés és muzikalitás, valamint az igazi hangerő és hangszín sajátságos hiánya. Ahogy Beethoven nagy A-moll versenyét (Op. 132.) játszották, kifogástalan volt, mind technikában, mind értelmezésben. Világos, hogy ezek a zenészek át vannak itatva azoktól a tiszta tradícióktól, melyekben az ilyen mesterművek születtek és fennmaradtak. Mégis, a csodálatos Adagióból hiányzott a mélység s vértelen volt..."

HARASZTI ZOLTÁN

a neves bostoni magyarszületésű könyvtárszakértő műve John Adamsonról nemrég jelent meg. (CHR. SC. M. 52. III. 27.)

PAUL TIBOR

a budapesti rádió volt karmestere, Ausztráliában egymásután aratja sikereit. 1951. V. 4.5-én a Queensland Symphony Orchestra vezényelte, a műsoron szerepelt a "Háry János". 1951. IX. 13-14-én a Victorian Symphony Orchestra élén többek közt Weiner "Két magyar táncát" mutatta be. "Kévs karmester kapott ebben az évben nagyobb ovációt, — írta erről a hangversenyéről a melbournei THE HERALD (51. IX. 14.) — vagy jobban megérdemeltet, mint Paul Tibor. Minden mű tegnap este diadalt jelentett számára." 1951. X. 16-án

NYUGATI

Az "INSTITUTE FOR WORLD AFFAIRS"

interjúorozatot rendezett bolgár, lengyel, cseh, szlovák, román és magyar résztvevőkkel a federáció problémájáról. A legnagyobb amerikai rádióhálózat, a NBC is közvetítette. Magyar részről dr. Fábry Pál szerepelt.

A "LOOK" c. nagy amerikai magazin

egyik legutóbbi számában 24 oldalas képes riportot közöl az elmúlt tizenöt év eseményeiről. A háborúalatti Európát két egészoldalas jelenettel akarja érzékelteni: az egyik a síró lengyel parasztasszonyok az otthonukat vesztett milliók szimbolizálására, a másikon — egy budapesti bár-

Klasszikus lemez-statisztikák

készített a NEW YORK TIMES azokról a művekről, melyeket olvasóinak ajánl. A magyarokat 16 mű képviseli (8 Liszt, 6 Bartók, 1-1 Kodály és Lehár). Ugyanakkor 11 cseh, 5 lengyel s 5 finn lemez szerepel a listán. (52. III. 9.)

Hajmássy Ilonával közöl hosszú interjút a NEW YORK TIMES (52. II. 24.)

a Tasmanian Symphony Orchestra dirigálta, műsorán Kodály "Galántai táncok" c. műve.

Ez év I. 31. én a "Citizenship Convention"-t lezáró díszhangversenyt vezényelte Canberrában, mely után a bevándorlási miniszter fogadást adott Paul Tibor tiszteletére. A hangversenyt pár nap múlva megismételték szabadtéri színpadon. (Mindkét alkalommal egy másik magyar, Dékány Béla, is szerepelt Mendelssohn hegedűversenyével.) Az utóbbi estről írta a DAILY TELEGRAPH (52. II. 4.): "Tíz ezer ember tapsolt öt percen át Paul Tibor magyar karmesternek."

FIGYELŐ

jelenet! A felírás: "Európát nyomorúság látogatja, Tengely-Magyarországon pedig az éjszakai élet utolsó állását tartja." (52. III. 25.)

Tábori György

színdarabját mutatták be nemrég New Yorkban. A nagysikerű regényíró új műve nem elégitette ki a kritikuskokat. "A 'Menekülés Egyiptomba' — írja a CHRISTIAN SCIENCE MONITOR (52. III. 22.) — túlságosan kiszámított színpadi gyártmánynak tűnik." (A lap egyébként részben a rendezőt hibáztatja.) "Az új Tábori darabnak nincs szempontja" írja alcímében a NEW YORK TIMES (52. III. 30.), míg a cím: "Zátonyrafutott 'Menekülés'" "Az írás feszült pillanataiban, egyéni jelenetekben a 'Menekülés' étellel telivé válik, sőt félelmetessé" — írja a TMS (52. III. 31.), de ő is így végzi: "Tábori... merő szenzációra törő esetekké s epizódokká darabolja fel azt, amit egy hosszan ívelő élménnyé kellett volna felépítenie."

(Viszont minden lap kiemeli a főszereplő Lukács Pál "mestéri" játékát, "bámulatos teljesítményét".)

Rendkívül érdekes interjút közöl a NEW YORK TIMES egy korábbi vasárnapi magazinja (52. III. 9.) az íróval. Már a címében

is kiemeli, hogy magyarszületésű, Tábori élettörténete után pedig ezt olvassuk: "Saját száműzetése megszomorítja. Komoly sággal s szeretettel beszél országáról, 'arról a különös országról, mely kicsiny, nyelvileg elzárt, melyen erőszakot követtek el, elpusztítottak, de amelynek mindig sikerült fennmaradnia, s melyet valami sajátságos erős egyéni íz jellemez', és nagyon zokon veszi a magyar-ellenes történeteket — 'Ha van egy magyar barátod, nincs szükséged már ellenségre', 'Magyarnak lenni nem nemzetiség, hanem foglalkozás', stb. — melyeket Molnár szellemes nyelve szélteben elterjesztett."

A "CONNAITRE"

c. genfi francianyelvű folyóirat egész márciusi számát Bartók Bélának szenteli "Bartók zenei üzenete emberi üzenet, — olvassuk az előszóban — a zeneszerző ihletének forrása a népzene, a népi dallam. Bartók életét és életművét megismerni annyit jelent, mint megtanulni, hogyan tud a zeneszerző, az író, a költő egyetemes jelentőségű műveket alkotni saját és népe géniuszának segítségével." Néhány mondat Harry Halbreich tanulmányából: "Bartók a legnagyobb

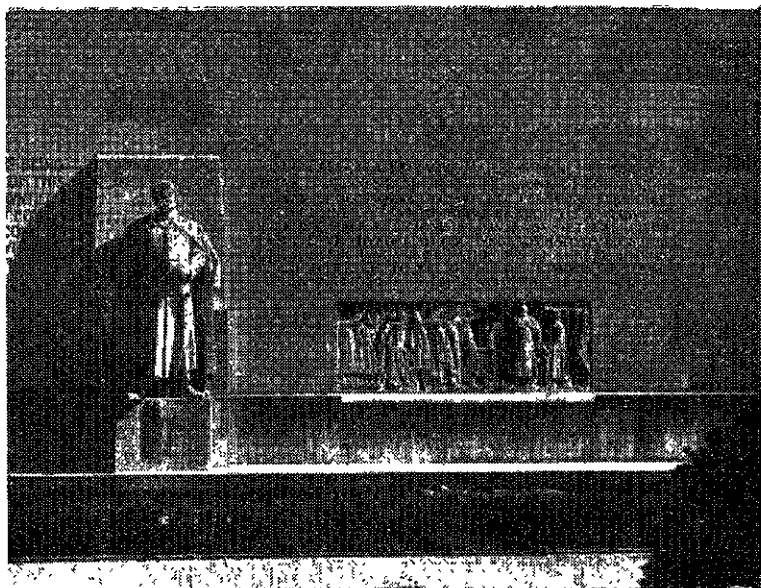
zeneszerző volt, akit Magyarország a világnak adott és egyike a jelenkori művészet legegységibb s legemelkedettebb zsenijeinek", "Életében általában félreismerték, halála után azonban gyorsan és széles körökben aratott diadalt. Ezt a dicsőséget valóban megérdemli az, aki elsőként valószínűleg meg a nemzeti népzene és az egyetemes klasszicizmus összeolvadását és lehetővé tette hazája számára, hogy a nagy zenei nemzetekkel egy sorba kerüljön."

Dr. Pintér Ferenc

a Colon Opera magyar szolótánca nagy sikerrel szerepelt a buenosairesi Teatro General San Martínban, az Argentin Kulturális Bizottság előadássorozatában. (52. IV. 3.) Dr. Pintér Ferenc az expresszionista balett egyik kimagasló úttörője. A nagy buenosairesi lapok a dicséret hangján emlékeznek meg "Szent Sebestyén mártírjára"-nak bemutatásáról.

"NEW BRUNSWICKI költő"

lett Flórián Tibor, az ismert magyar menekült költő. Két nagy cikkben mutatja be a new brunswicki THE SUNDAY TIMES (51. XII. 23., 52. I. 6.) s idéz verseiből, közli családjának képét.

Bocskay a genfi Reformációs emlékművön — Bocskay, Prince of Transylvania on the Reformation Monument, Geneva.

Magyarország megítélése Párisban

(I.)

„Az európai területi rendezés” címmel 1947 októberében jelent meg a FOREIGN AFFAIRS c. előkelő amerikai külügyi folyóiratban John C. Cambell tanulmánya, melyből a magyarvonatkozású fejezeteket alább közöljük. A szerző a párizsi békekonzferencián mint az amerikai delegáció tagja vett részt, jelenleg a State Department kelet-európai osztályának a vezetője.

A román békeszerződés nem szolgáltatott olyan kritikus problémát, mint amilyen Triest volt. Románia határai meg lettek állapítva, mielőtt a tárgyalások megkezdődtek, bár a Magyarországgal közös határ „megegerősítés tárgyát” képezte...

Az egyetlen igazi területi vita a román szerződésben Erdélyre vonatkozott. A szovjet kerekben kijelentette, hogy Románia jogát meg kell erősíteni az egész tartományra. Engedelmes kormányzatot állítottak fel Bukarestben és nagy csinnadrattával neki ajándékozták Erdély északi részét, amelyet Magyarországnak „itt élt oda” Hitler és Mussolini 1940-ben, szovjet és román erők hódítottak meg 1944 őszén és szovjet katonai kormányzat alá helyezték 1945 márciusáig. Budapesti szovjet képviselők nem haboztak arról a lehetőségéről beszélni, hogy csinálnak valamit Magyarország kívánságainak kielégítésére, Londonban és Párisban azonban a szovjet delegáció sohasem változtatta meg álláspontját, vagyis Románia teljesértékű támogatását. Az a tény, hogy Románia kommunisták vezette kormányának szüksége volt egy ilyen nemzeti sikerre, hogy támaszt találjon, miközben Magyarország semmilyen formában való ki nem elégítése az erdélyi kérdésben a többségi kizsáldapártot gyengítette, — mindez eléggé megmagyarázza a szovjet magatartást. Amennyiben a politikai helyzet a két országban valamely későbbi időpontban megváltoznék, ez a magatartás is ennek megfelelően változhatik. Az oroszok, akárcsak Hitler, az erdélyi kérdést eszközül használták mind Magyarország, mind Románia kordában tartására.

Az erdélyi probléma tanulmányozása során Washington a háború alatt arra a következtetésre jutott, hogy ez megoldhatatlan mindaddig, amíg szélsőséges nacionalizmus irányítja a kormányok és nemzeti kisebbségek magatartását a dunai térségben. Semmiféle határváltoztatás sem segítené sokat a dolgon, miután a legnagyobb magyar tömb, vagy 450.000 székely, Erdély keleti szögletében lakik, távol a magyar határtól. Területi változás egyenletesebben oszthatná el a kisebbségeket Magyarországon és Románia között. Ezt már megpróbálták Hitler bécsi döntése nyomán, amely 1 millió magyart juttatott vissza; ez mindennek bi-

zonyult, csak nem tiszta és tartós megoldásnak. Egy nagyszabású kötelező lakosságcsere teremthetne etnikai vonalat, ahol eddig nem volt ilyen, de ez egyúttal több problémát idézhetne elő, mint amennyit megoldott. Az Egyesült Államok nem készült fel egy ilyenfajta drasztikus megoldásnak a javasolására, de nem látott sok gyakorlati értéket egy önálló Erdély gondolatában sem.

Az Egyesült Államok, a nélkül, hogy az erdélyi probléma alapvető megoldását akarta volna javasolni, azt az álláspontot foglalta el, hogy a háborúelőtti határ aránylag szerény megváltoztatása, mely Magyarországnak néhány zömében magyarlakosságú várost és járást adott volna vissza, alapját képezhetne volna a két ország közli jobb viszonyoknak. 1945 szeptemberében Londonban Byrnes javasolta, hogy tanulmányozzák ezt a lehetőséget. Sem az oroszok, sem az angolok nem mutattak semmiféle lelkesedést. Az utóbbiak úgy érezték, hogy határváltoztatás csak arra szolgálna, hogy elkerültesse Romániát, a nélkül, hogy Magyarországot igazán kielégítené és inkább ártana, mint használna Anglia pozíciójának Kelet-Európában. Az USA-nak ekkor határoznia kellett, vajon nyomást gyakorol-e a revízió érdekében, vagy elejti az ügyet. Miután a statisztikai adatok szerint egy olyan vonal, melyet azzal a céllal húznának, hogy maximális számú magyart és minimális számú románát csatoljanak Magyarországhoz, az idegen uralom alatt lévők számát csak 150.000-rel csökkentené, a régi határ elfogadása mellett döntöttek, amennyiben a szerződés tartalmaz egy további kikötést, mely az aláírókkal megígérteli „minden olyan kizsáldítás elismerését, melyben később Magyarország és Románia kölcsönösen megegyezik és amely lényegesen csökkentené az idegen uralom alatt élő személyek számát”. Ezzel annak a ténynek az elismerését akarták jelezni, hogy a trianoni határ visszaállítása nem a végső felelet volt az erdélyi problémára. Midőn a kérdés 1946 májusában a külügyminiszterek tanácsa elé került, Byrnes még ezt a kikötést is elejtette. Miután annyi cikkely volt a négy szerződésben, mely vitás volt az USA és a Szovjetunió közt, nem látszott érdemesnek ezen vitatkozni tovább. Sajnos a határozatot, mely egész Erdélyt Romániának adta vissza, anélkül hozták, hogy Magyarországot akár csak meghallgatták volna, s ez a körülmény nagyban hozzájárult arhoz a nehezítéshez és csatlódáshoz, melyet ebben az országban éreztek. Mind a magyarok, mind a románok térképekre, statisztikákra és történelmi érvekkel felfegyverkezve érkeztek a júliusi párizsi konferenciára, ámde a külügyminiszterek tanácsának határozata addigra már rendezte a kérdést.

A Kossuth-centenárium és a hivatalos Amerika

«Magyar Függetlenségi Hét» Ohioban

Kossuth 100 év előtti amerikai látogatásáról és a magyar nemzeti ünnepről tudomást vettek az Egyesült Államok hivatalos körei is. Az alábbiakban közöljük az idevágó legfontosabb megnyilatkozásokat.

A legjelentősebb közülük kétségtelenül az Egyesült Államok elnökének, Trumannak levele az Amerikai Magyar Szövetség főtítkárához, Balogh Istvánhoz: "... Tudom, hogy a magyar származású amerikaiakhoz ma minden amerikai mély fájdalommal és őszinte méltatlankodással csatlakozik, amikor Magyarország népének szenvedését látja, mely a kommunista uralom alatt jogaitól és elemi szabadságától tervszerűen megfosztva, idegen uralomnak és erőszaknak van alávetve és a világ szabad népeitől el van zárva. Zavaros időkben, amilyen a jelenlegi is valóban meg kell emlékeznünk emberekről és eseményekről, amelyeknek multunk távoli horizontján rendkívüli jelentőségük van, tekintettel azokra az életbevágó tényekre, amelyekkel ma szembe kell néznünk magunkat.

Kossuth, a nagy magyar hazafi, bár régóta halott, lelkesítő történelmi alak maradt napjainkban is. Egy évszázad telt el Kossuth látogatása óta ebben az országban, de szavainak igazsága maradandó. Ezért különösen helyénvaló, hogy tiszteljük és ünnepezzük a nagy magyar hazafit és államférfiút, akinek tanítása a szabadságról ma épp olyan érvényes, mint volt száz évvel ezelőtt." (Sz. III. 6.)

Pennsylvania kormányzója, J. S. Fine, március 8-át "Magyar Szabadságnap"-pá nyilvánította. "Remélem — mondta a kormányzó kiáltványában — hogy az amerikai magyarság új reménységgel telik meg és újult erővel és lelkesedéssel törekszik megvalósítani a demokráciának azokat a vezérelveit, amelyekért száz évvel ezelőtt Kossuth Lajos küzdött s amelyek újra biztosítani fogják Magyarországot felszabadítását." Ohio kormányzója, F. J. Lausche, egy egész hetet (III. 14-21) proklamált "Magyar Függetlenségi Hét"-nek Ohio területén. Chicago polgármestere, Kenne-

ly, március 16-át "Magyar Szabadság.nap"-nak nyilvánította.

A kongresszusban a képviselők közül H. D. Denny (rep.) és F. T. Bow (rep.) emlékezett meg a Kossuth-centenáriumról és március 15-éről. "Szerencsekívánataimat fejezem ki sok magyar barátomnak, akik most már amerikaiak, március 15, a Magyar Szabadság Nap ünnepének alkalmából..." — mondotta az előbbi,

— Mi, ennek az országnak az ő új országunknak, polgárai, megígérjük, hogy minden módon segítünk nekik a szabadság elérésében, melyet annyira megérdemelnek." "100 évvel ezelőtt — mondotta Bow képviselő — az emberi szabadságért évszázadokon át folytatott küzdelem egy nagy vezető alakja töltött 221 napot az USA-ban, mint a nemzet vendége... Történelmi tanulmányai közben minden amerikai gyermek hall erről a nagy emberről, Kossuth Lajosról, aki 1848-ban szülőhazájának, Magyarországnak olyan szolgálatokat tett melyeket gyakran hasonlítanak össze azokkal, melyeket Washington vitt véghez az amerikai forradalom idején. Kossuth vezette Magyarországot népet a Habsburg-despotizmus leírása érdekében vívott harcban s mikor ez sikerrel járt, mint kormányzó szolgált a kiválóan az új nemzetet..."

A szenátusban Smith (dem.), Ives (rep.) és Lehman (dem.) szenátorok méltatták Kossuthot és az évfordulót. "1848-ban — mondotta Smith — (52. III. 18.) a bátor magyar nép, Kossuth vezetésével felkelt az idegen zsarnokság ellen és elnyerte szabadságát és függetlenségét. Ez a szabadság azonban rövidéletű volt, és ma elérte nadirját a szovjet elnyomás következtében. A függetlenség szelleme azonban tovább él Magyarországon. Ez meglátszik azokból az egyre súlyosbódó büntetésekből is, amelyeket a vörös rezsim léptet életbe a kommunista zsarnokság elleni ellenállás megtörésére." Ives szenátor is szerencsekívánatait fejezte ki "a magyar függetlenségi nyilatkozatról való megemlékezés és a magyarok nagy vezetőjének, Kossuthnak szóló kegyelet megnyilvánulása" alkalmából,

Kézi Kovács Elemér: KOSSUTH (A képet 1952. március 15-én avatta fel a Parasztszövetség a Magyar Nemzeti Bizottmány washingtoni épületében) Foto Adler, NY.

Magyar dráma New Yorkban

Nemrég mutatták be be New Yorkban Tábori György "Menekülés Egyiptomba" című szindarabját. Hosszú idő után ez volt az első magyar bemutató New Yorkban. Pedig itt a magyar drámának nagy múltja van, amint arról Gergely J. Emro fenti című angolnyelvű könyve Philadelphia, 1947) tanuskodik. Ez a mű részletesen tárgyalja a magyar drámairodalmat, Molnár Ferenc művészetét, a New Yorkban bemutatott színműveket.

"Ez a könyv — írja a bevezetésben a szerző — 53 (1908 és 1940 közt) New Yorkban bemutatott színjátékkal foglalkozik. Ez olyan magyar-amerikai kulturális kapcsolatot jelent házait. Aránylag kevesen vannak tudatában, mely 32 évre összekötötte a két nemzet színművészetét is az amerikai színházi élet e "magyar inváziója". Az 1923-tól 1925-ig tartó három évben 17 új magyar színművet mutattak be a Broadwayn és 1930 és 1933 közt 12-t. Az egész periódus alatt csak 6 olyan év volt összesen, melyre nem esett magyar bemutató New Yorkban.

Az alábbiakban a bemutatott műveket a könyv kronológikus táblázata alapján ismeretjük. (Az évszám a bemutatási évet, a második szám az előadások számát mutatja)

Molnár Ferenc: Az ördög (1908)
 Herczeg F.: A Gyurkovics-lányok, (1911) /32/
 Lengyel Menyhért: Taifun (1912) /32/
 Molnár Ferenc: A testőr (más angol címmel (1913) /8/
 Pásztor Árpád: Innocent (1914) /109/
 Molnár Ferenc: A farkas (más angol címmel (1914), /127/
 Heltai Jenő: A tündérialmi lányok (1915) /17/
 Drégely Gábor: A szerencse fia (1917) /398/
 Földes Imre: Hallo! (1917), (21)
 Lengyel Menyhért: A táncosnő (1919)
 Molnár Ferenc: Liliom (1921), /285/
 Herczeg Ferenc: A kék róka (1921), /112/
 Lengyel Menyhért és Bíró Lajos: A cárnő, (1922), /136/
 Molnár Ferenc: Uridivat (1922)
 Drégely Gábor: Kisasszony férje, (1923), (175),
 Herczeg Ferenc: Tilla, (1923) (56)
 Molnár Ferenc: Égi és földi szerelem (1923) /13/
 Molnár Ferenc: A hattyú (1923), /255/

Lengyel Menyhért: Sancho Panza királysága (1923), /40/
 Bíró Lajos: Az utolsó csók (1924), /48/
 Vajda Ernő: A délibáb (1924) /120/
 Vajda Ernő: A válóperes hölgy (1924) /127/
 Vajda Ernő: Rozmaring néni (1924), /49/
 Molnár Ferenc: A testőr (1924) /248/
 Vajda Ernő: A hárem (1924), /183/
 Molnár Ferenc: Farsang (1924) /32/
 Fodor László: Navarrai Margit (1925), /8/
 Lakatos László: A zafirgyűrű (1925), /13/
 Molnár Ferenc: A farkas (1925) /13/
 Molnár Ferenc: Az üvegcipő (1925) /65/
 Lengyel Menyhért: Antónia (1925) /55/
 Molnár Ferenc: Játék a kastélyban (1926), /326/
 Lakatos László: Fej vagy irás (1926)
 Vajda Ernő: A trónörökös (1927), /47/
 /7/,
 Egri N. Lajos: Hakuba és Hekuba (1927) /20/
 Luria Lajos: Tre Comic (1927), /15/
 Molnár Ferenc: Olympia (1928), /39/
 Molnár Ferenc: A vörös malom (1928) (180)
 Hatvany Lili: The love duel (1929) (72)
 Fazekas Imre: Trojka (1930), (15)
 Molnár Ferenc: Az ibolya (1930), (40)
 Molnár Ferenc: Egy, kettő, három (1930) (40)
 Orbók Attila: His Majest's Car, (1930) (12)
 Hatvany Lili: Ma este vagy soha (1930), (232)
 Fodor László: Szeretek egy színésznőt (1931) (20)
 Fodor László: A templom egere (1931), (162)
 Molnár Ferenc: A jó tündér (1931), (151)
 Gosztonyi Ádám: The Cameleon (1932) (8)
 Zilahy Lajos: A tüzmadár (1932), (43)
 Vaszary János: Jó házból való úrilány (1933) (3)
 Szomorj Dezső: Takáts Alice (1936) (3)
 Bús-Fekete-László: The Ladys Has a Heart (1937) (91)
 Bús-Fekete-László: Ladies and Gentlemen, (1939), (105),
 Molnár Ferenc: A cukrásznő (1940), (29)

A. magyarság életbiztosító intézménye

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET

1801 "P" Street, N.W. — Kossuth House — Washington 6, D. C., USA.

Díjtartalék tőke \$ 5,000,000; érvényben lévő biztosítási összeg 27 millió. Otthon az előlegezett tagoknak és árvaiknak. Tagfelvétel a USA területén. Bővebb felvilágosítás fenti címen.

Veress Sándor újabb sikerei

Január 22-én mutatták be Bernben Veress Sándor új művét: az "Hommage a Paul Klee" c. Fantáziát két zongorára és vonószekarra. A svájci sajtó elragadtatott hangon üdvözölte a művet. "Mint a Divertimento-nál (a műsor egyik száma u.i. Bartók e műve volt - a szerk.) itt is azt érezzük — írta a DER BUND (52. I. 24.) — hogy ez a zene nemcsak a mi korunk kifejezője, hanem hogy túl az idők a ma-

Az argentin Modern Művészetek Intézete kultúránkért

AZ Instituto de Arte Moderno-t Buenos Airesben 1949 júniusában alapította Marcelo de Ridder, aki jelenleg is elnöke. Titkára alapítása óta Vajay Szabolcs az ismert magyar művészettörténész. Az Instituto szervezete képzőművészeti, színházi, zenei, balett, film és irodalmi szakosztályra oszlik.

Az Intézet magyar vonatkozású tevékenysége mindjárt az alapítás után kezdetét vette. 1949 júliusában a Párizsi Absztrakt Festők Kiállításán, melyen 47 mester (15 különböző nemzetből) vett részt 82 művel, 3 magyar is szerepelt: Beöthy István (szül. 1897, Heves) "A láng" c. faszobrával, Réth Alfréd (szül. 1887, Franciországbán magyar bányászszülőktől) "Kompozíció 1947" c. festményével és Vásárhelyi Viktor (szül. 1908, Pécs) "Kompozíció 1947"-jével.

1950-ben és 1951-ben a színiakadémia egyik tanára dr. Pintér Ferenc, a buenosairesi Teatro Colón szólótáncosa. A "Modern Zene" c. sorozat 5. hangversenyén mutatták be 1950. nov. 24-én Bartók "Kontrasztok" c. művét. December 7-én Karin Wachner és Irene Gabriel táncbemutatójának első száma Liszt "Hajnal" c. műve volt. Pintér Ferenc táncbemutatója dec. 14-én volt (Pintér Veronika közreműködésével), a műsor kiemelkedő száma: Liszt "Szent Ferenc prédikál a madaraknak" c. legendája. A dec. 18-i évadzáró kerti ünnepélyen Darvas Zsuzsa szerepelt az artisták között.

Az 1951 májusi Nemzetközi Ex-Libris kiállításon 5 magyar ex-libris volt kiállítva, valamint 3 erdélyi a román csoportban. A június 1-i "Modern Zene"-esten (2. hangverseny) a Végh-kvartett játszott, június 8. 15-22-én pedig Bartók ciklust rendezett az Intézet, melyen a Végh-kvartett Bartók valamennyi vonósnyegését előadta. (Az argentin sajtó kritikáiról annakidején beszámoltunk lapunkban) Június 11-én García Morillo a "La Nación" zenekritikusanak hangfelvevővel kísért ismertető előadása hangzott el "Béla Bartók" címmel. Július 20-án Aida Slon táncbemutatójának egyik száma Bartók "3 tánc" c. műve volt.

radandó értékek birodalmába lép. A súlyelosztás e tökéletes mértéke, amiben azonban nincsen semmi pusztán megkonstruált, hanem állandóan az intuíciónak meghatározhatatlanságát hagyja meglepetésszerűen érvényesülni, bizonyára nem a jelen realitásainak a képe, hanem mélyebben és szilárdabban van lehorgonyozva. Veress a "Hommage a Paul Klee"-vel újra bebizonyította, hogy érvényes mondanivalója van s hogy messze túl az ő és a mi országunk határain érdemel elismerést."

"... Tulajdonképpen a hét festmény reprodukcióját is mellékelni kellene a műsorhoz. Itt mutatkozik azonban meg Veress mester-volta: a maga szubjektív benyomásait úgy alakítja, hogy azok, a zene nyelvére fordítva, mégis eredetinek tűnnek... Nagy, önálló hatást sugároznak ki fantáziái, valódi zeneiség tölti be őket." (BERNER TAGBLATT, 52. I. 25.) — "... Veress Sándor következett, Bartók volt tanítványa és zeneakadémiánk kiváló tanára... sok és eredeti mondanivalója volt. A hét önálló fantázia címei a nyugati kultúrkör egyik legfinomabb érzésű művészenek irracionális világából valók. Átfordításuk a hangok világába egy nem kevésbé finom érzésű zenészt árul el, aki mély és ősi intuíciónal, bizonyára egy legbensőbb lelki rokonságból kifolyólag, bangulatokat, lendüléseket, lebegéseket alakít, rétegez, rendez és — akárcsak Debussy a "Préludcs"-ben — látszólag külsőlegest (szemben a neo-romantikusok kézzelfogható programzenéjével) a legszubtilisebb finomsággal és átellenlétséggel fejez ki." (BERNER TAGWACHT, 52. I. 25.)

A KULTURÁLIS KOSSUTH-DIJASOK ezévi névsora: Kodály Zoltán, Tóth Aladár, Svéd Sándor, Pless László, Márk Tivadar, (zene), Kádár György, Glatz Oszkár, Csáki-Maronyák Mikus Sándor, Konecsni György, Csók István, József, Bence László, Benedek Jenő (képzőművészet), Benjámín László, Veres Péter, Urbán Ernő (irodalom), Csenki Imre, Rábai Miklós (népművészet), Tolnay Klári, Dayka Margit, Ladányi Ferenc, Bartos Gyula, Tókes Anna, Szórényiné Éva, Kalmár László, Homoki Nagy István, Bán Frigyes (színház és film); Törő Imre, Kiss Ferenc, id. Issekutz Béla, Ivanovits György (orvostud.), Vadász Elemér, Szádeczky-Kardoss Elemér, Esztó Péter, Patantyús Géza, Mosonyi Emil, Forgó László (műszaki tud.), Turán Pál, Varga Ottó, Szele Tibor (matematika), Selényi Pál, Simonyi Károly (fizika), Schay Géza, Szalay Sándor (kémia), Jávorka Sándor (mezőgazd. tud.), Lyka Károly (művészettud.), Fogarassi Béla (filozófia), I. Tóth Zoltán (történelem), Bárczy Géza (nyelvészet). /SzN, 52. III. 16./

OUR REPUTATION IN THE WORLD

ENGLISH SUMMARY

The discussion about how to improve the Hungarian reputation proposed in our last issue continues. Joseph Kruszely (Geneva and Mrs. Ida Bobula (Library of Congress) and Stephen Borsody (Pennsylvania College) offer their comments and proposals. — There is an article about the activities of the Kőrömendicouple written by Elemér Kézdi-Kovács. Hungarian-born Jeno Kőröendi, noted sculptor, has been teaching for a decade at the University of Notre Dame. His creations can be found all over the United States. — The next item, "The Kossuth Centenary and America", discusses President Truman's letter to Mr. S. E. Balogh, Secretary of the American-Hungarian Federation; the proclamation of a Hungarian Independence Day in Ohio, Pennsylvania, etc.; and the utterances of several members of Congress in connection with the celebration. "A century has passed", wrote the President, "since Kossuth's visit to this country, but his words have an enduring verity. It is particularly appropriate therefore that we honor and commemorate this great Hungarian patriot and statesman whose doctrine of freedom is as valid today as it was one hundred years ago." The picture of Kossuth on the same page was unveiled on March 15th by the Hungarian Peasant Association at the building of the Hungarian National Council in Washington.

The popularity of Bela Bartok is ever gaining. His new compositions are again and again recorded, sometimes in simultaneous performance, like "Music for Strings, Percussion and Celesta". The Christian Science Monitor writes in connection with this new recording: "How folk and art music can stimulate and fructify one another is powerfully demonstrated in this masterpiece".

"Judgement of Hungary at the

By Geza R. Grosschmid
Duquesne University

Peace Conference" reviews John C. Campbell's article "The European territorial settlement", printed in 1947 in the FOREIGN AFFAIRS. Mr. Campbell is now the head of the East-European Department, Department of State. "The Soviets came out flatly" wrote Campbell in his article about the Transylvanian question, "for the confirmation of Rumania's title to the entire province. They had installed a docile régime in Bucharest and presented to it the northern part of Transylvania... The fact that Rumania's Communist-dominated Government needed a popular national issue such as to win support, while a failure to get any satisfaction on Transylvania would weaken the majority Smallholders Party in Hungary, was reason enough for the Soviet attitude... Without pretending to advocate a fundamental solution of the Transylvanian problem, the USA took the position that comparatively modest changes in the prewar boundary, returning to Hungary some solidly Magyar-populated cities and districts, might provide a basis for better relations between the two countries... This solution, however, failed to pass, mainly because of the Soviet attitude. The Trianon-boundaries were re-established".

In connection with the first showing of "Flight into Egypt" by G. Tabori the fact is noted that fifty-three Hungarian plays were staged in New York City between 1908 and 1940. The most popular among them were written by the recently deceased Ferenc Molnar. The data about the fifty-three plays were taken from the book Hungarian Drama in New York, by Emro J. Gergely. — The activities of the Instituto de Arte Moderno in Buenos Aires are reviewed in the

next article. The secretary of the Instituto is a Hungarian, Szabolcs de Vajay. — "Homage a Paul Klee", a new work by the prominent Hungarian composer, Sándor Veress, was first performed in Bern, Switzerland. The new composition was very well received.

The column **Western Observer** reports the death of Ferenc Molnar, world-famous Hungarian playwright, the Hungarian Moliere, as he was often called. There are items about the success of Tibor Paul, former conductor of the Budapest Radio Orchestra, now in Australia; the newly discovered correspondence of Ferenc Liszt and George Sand; Hungarian works published in the Soviet Union; etc. Professors Borsody (Pennsylvania College of Women), Kertesz (University of Notre Dame), Paikert (Le Moyne College), and Remenyi (Western Reserve University) contributed interesting articles to scientific journals.

The Institute for World Affairs conducted a series of interviews about the problem of federation. Among the Eastern-European refugees interviewed was the Hungarian Dr. Paul Fabry. The whole series was broadcasted over NBC.

Ernst von Dohnányi's new violin concerto was first performed in New York. "It gave an impression of individuality of style in its fluent, melodious measures", wrote **THE NEW YORK TRIBUNE**, "with the atmosphere of music of the composer's native land".

"Hírünk a világban"
Hungarian Monthly
Megjelenik havonta

Szerkesztő:

Csicsery-Rónay István

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

P. O. Box 1005, Washington D. C.
Előfizetés USA-ban: Égész évre 4
dollár, félévre 2 dollár. Más országokban: havi 2 posta-coupon

A "Hírünk a világban" bármely közleményét a forrás megjelölésével bárki átveheti — kivéve a "Hungarian Observer"-t